

hij, Meijer-Schwenke, die nieuwe organisaties uit de grond zou stampen, dan kon hij, zo vertrouwde hij, een man van grote invloed en betekenis worden; hij zou zijn persbureau belangrijk kunnen uitbreiden en misschien ook in de drukkerswereld en de uitgeverij uiteindelijk een groot concern kunnen opbouwen. Wij stippen hier slechts aan dat hij zich inderdaad in die richting grote moeite ging geven, dat hij als rusteloze, pathologische intrigant in elk milieu de mensen die hij ontmoette, tegen elkaar ging uitspelen, in '41, misschien ook al eerder, *V-Mann* werd van de *Sicherheitsdienst*, schatten verdiende aan de vervaardiging van Duits drukwerk, links en rechts mensen omkocht – dat alles in een cynisch spel waarvan hij zich het puur opportunistisch karakter heel wel bewust was. Toen een van de mensen die hij in dienst had, hem in de begintijd van de bezetting zijn pro-Duitse activiteit verweet, was Meijer-Schwenke's antwoord: 'Och, ik speel er van wat ik kan, zolang het duurt.'¹ Hoe lang *zou* het duren? In '42, toen veel van zijn grote projecten mislukt waren, ging Meijer-Schwenke beseffen dat Duitsland de oorlog zou verliezen. Dus werd hij via zijn jongere broer, die een van de redacteuren was van het illegale *Parool*, een belangrijk helper van de *Parool*-groep, daarbij constant zijn leven riskerend. Hij was brutaal als de beul.

Van dat laatste een klein voorbeeld. In juni '40 stelde hij aan de president-directeur van het ANP, van de Pol, de eis dat deze via het telexnet van het ANP de artikelen van de Verenigde Persbureaus zou doorgeven: van de Pol zou dus op zijn eigen net de kopij van een ander persbureau moeten opnemen. Hij weigerde. Daarop nam Meijer-Schwenke Hushahn, de gelijkshakelaar van het ANP, in de arm en het gevolg was dat van de Pol spoedig voor een bespreking met Hushahn en Meijer-Schwenke naar Den Haag geroepen werd. 'Weet u wel dat u aan meneer Hushahn te danken hebt dat u nog niet in een concentratiekamp zit?', zei Meijer-Schwenke. Van de Pol werd kwaad: geen dreigementen! 'Hushahn', aldus van de Pol, 'maakte toen een eind aan de ruzie door Meijer-Schwenke letterlijk toe te voegen: 'Hou jij je bek, we zijn hier niet om ruzie te maken.''

Maar het slot van het lied was dat Meijer-Schwenke zijn zin kreeg en dat het ANP inderdaad gedwongen werd, kopij van de Verenigde Persbureaus via zijn telexnet te verspreiden.²

★

¹ Cpz: p.v. zitting inz. A. Meijer-Schwenke (22-23 febr. 1950), p. 2 (getuige J. J. L. van Zuylen) (Doc I-1137, c-10). ² Cpz, recherche: p.v. H. H. J. van de Pol, 17 mei 1949 (Cpz, 102).